

Розділ XII

РЕЦЕНЗІЇ, ДИСКУСІЙНІ ПРОБЛЕМИ, ГІПОТЕЗИ, ПОВІДОМЛЕННЯ

М.І. ГЛАДКИХ

Музейний аспект вивчення пам'яток первісної археології

(Рец. на кн.: Археологічне музейництво.
Енциклопедичний довідник (авт.-уклад. Д.В. Кепін)
/ Центр пам'ятокознавства НАН України і УТОШК.
– К., 2010. – 268 с.)

Центр пам'ятокознавства НАН України і Українського товариства охорони пам'яток історії та культури порадював читачів випуском нового енциклопедичного довідника «Археологічне музейництво», автором-укладачем якого є Д.В. Кепін. Науковий редактор видання – директор цієї установи, кандидат історичних наук, старший науковий співробітник, доцент, Заслужений працівник культури України О.М. Титова. Цей науковий напрямок в Україні одержав, таким чином, «права громадянства». Внаслідок недостатнього фінансування наукових досліджень в Україні вкрай низька активність з музеєфікації археологічних пам'яток і організації скансенів. Але тепер створені теоретичні передумови для ефективної роботи в цьому напрямку, коли з'явиться можливість по його реалізації.

Вважаю за необхідне зауважити, що при Центрі пам'ятокознавства НАН України і Українському товаристві охорони пам'яток історії та культури створена спеціалізована вчена рада К 26.252.01 із захисту дисертацій за спеціальністю 26.00.05 – Музезнавство. Пам'ятокознавство. Ця обставина є також дуже важливою для підготовки кадрів високої кваліфікації в галузі музезнавства та охорони пам'яток. Без цих двох умов (теоретичного обґрунтування й організаційного упорядкування) подальший розвиток означеного наукового напрямку був би суттєво загальмований.

Коло читачів зацікавлених в інформації з первісної культури, пам'ятоохоронних досліджень, музезнавства досить широке. Відтак, видання буде корисним для працівників у

галузі охорони пам'яток історії та культури, студентства, викладачів, зрештою – майбутніх аспірантів.

Довідник зручний у користуванні, оскільки має чітку структуру, яка полегшує пошук потрібної інформації.

Окремо треба наголосити на великій бібліографії, яка допоможе будь-якому досліднику у цій галузі накопичити первинний матеріал й усвідомити основні теоретичні напрямки.

Рецензоване видання зорієнтоване на вузьку проблематику археологічного музезнавства, що в деяких випадках призвело до втрати суттєвої супутньої інформації. Так, у довідці про Івана Гавриловича Шовкопляса (с. 188) відсутні дані про його багаторічну роботу в Інституті археології АН УРСР та Національній науковій бібліотеці ім. В.І. Вернадського НАН України. Формально ця інформація не стосується безпосередньо музезнавства, але особа науковця для читача, у якого недостатня професійна підготовка, виявляється збідненою. Кількість таких прикладів можна збільшити. Разом із цим, у довіднику згадуються багато зарубіжних дослідників, які часто мало знайомі вітчизняним читачам. Звертає на себе увагу в деяких випадках надзвичайно великий обсяг статей, наприклад: «Домузейні форми нагромадження історико-культурних цінностей в світлі даних археології та писемних джерел» (с. 20–31), «Історія формування збірок старожитностей та охорони нерухомих пам'яток археології у зарубіжних країнах Європи» (с. 38–58), «Створення збірок старожитностей та становлення системи охорони нерухомих пам'яток археології в Україні» (с. 77–93) тощо. На цьому тлі решта позицій довідника виглядає збідненою. Уникнути цього явища можна було б шляхом подрібнення цих великих статей на термінологічні складові.

Покращили б довідник також підписи під фото на останній сторінці обкладинки, які є дуже інформативні й важливі, особливо на фоні відсутності ілюстрацій у тексті. Йдеться про фото ділянки Мізинського пізньопалеолітичного поселення (Чернігівська обл.), частини експозиції Археологічного музею «Добранічівська стоянка» (Київська обл.) та натурної реконструкції третього житла з Добранічівки в Музеї народної архітектури та побуту м. Переяслава-Хмельницького (Київська обл.).

Значний інтерес становить другий розділ видання, що є своєрідним каталогом із характеристикою музезфікованих пам'яток і «археодромів» доби первісності у країнах світу.

Закривши довідник я відчув потребу в продовженні рецензованої праці за рахунок достатньо великого матеріалу в Україні й інших країнах з музезфікації пам'яток доби заліза.

